

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับ
ดำเนินการวิจัย โดยแยกกล่าวตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ
  - 1.1 แนวคิดพื้นฐาน
  - 1.2 ขั้นตอนการสอน โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ
2. เอกสารเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.1 ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.2 ระดับความเข้าใจในการอ่าน
  - 2.3 การวัดและประเมินผลการอ่าน
3. เอกสารเกี่ยวกับทักษะทางสังคม
  - 3.1 ความหมายของทักษะทางสังคม
  - 3.2 องค์ประกอบของทักษะทางสังคม
  - 3.3 ความสำคัญของทักษะทางสังคม
  - 3.4 การพัฒนาทักษะทางสังคม

1. เอกสารเกี่ยวกับกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ

1.1 แนวคิดพื้นฐาน

กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (Collaborative Strategic Reading) (Klingner & Vaughn, 1999a, p. 738-747) เป็นวิธีสอนอ่านที่แบ่งจุดประสงค์หลักออกเป็น 2 ด้านคือ จุดประสงค์ด้านวิชาการ (Academic Purpose) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการใช้กลวิธีการอ่านเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความเข้าใจในการอ่านได้ และจุดประสงค์ต่อมาคือ จุดประสงค์ด้านสังคม (Social Purpose) หมายถึง นักเรียนสามารถเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ให้ความร่วมมือกันเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จทางการอ่าน

กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือพัฒนาจากการรวมแนวคิดทางการสอนที่สำคัญ 2 แนวคิดคือ กลวิธีการอ่าน (Reading Strategies) และการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 กลวิธีการอ่าน

กลวิธีการอ่านเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการอ่าน ซึ่งมีนักภาษาศาสตร์หลายท่านได้กล่าวถึงกลวิธีการอ่านไว้ดังต่อไปนี้

Barnett (1988) กล่าวถึงความหมายของกลวิธีการอ่านว่า หมายถึง วิธีการที่ผู้อ่านใช้ในการตีความหมายจากบทอ่าน วิธีการเหล่านี้ผู้อ่านอาจใช้ทั้งโดยที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ ส่วน ริชาร์ดส์ สมานพันธ์ (2540, หน้า 9) ได้ให้คำจำกัดความว่า กลวิธีการอ่านหมายถึง วิธีที่ผู้อ่านนำมาใช้ประกอบการอ่าน เพื่อช่วยให้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ กลวิธีการอ่านมีหลายแบบและมีคุณสมบัติแตกต่างกันไป ซึ่งผู้อ่านนำไปปรับและเลือกใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและสภาพการณ์ในการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ Marva (อ้างใน ริชาร์ดส์ สมานพันธ์, 2540, หน้า 47) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ผู้อ่านแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในเรื่องแบบการอ่าน (Reading Style) กลวิธี (Strategy) ที่ใช้ในการทำความเข้าใจกับบทอ่าน และระดับความตระหนักในกระบวนการอ่านของตน ตัวอย่างเช่น คนบางคนอาจทำนายเนื้อหาของบทอ่านจากชื่อเรื่อง หรือภาพประกอบ หรือจากสิ่งที่เขาจำได้แล้วเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน บางคนก็อาจจะอ่านเนื้อหาของบทอ่านทันทีโดยไม่ได้คิด หรือนึกถึงอะไร ในขณะที่บางคนอาจให้ความสนใจกับคำศัพท์ทุกๆคำในบทอ่าน การวาดภาพเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น ซึ่งในกรณีนี้ผู้อ่านจะใช้แบบการอ่าน และเทคนิควิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของบทอ่าน และจุดประสงค์ในการอ่าน

จากการศึกษาของ Hosenfeld (1979) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้อ่านใช้กลวิธีการอ่านภาษาที่สอง ดังนี้

1. การจดจำความหมายของคำศัพท์
2. การอ่านข้ามคำที่ไม่รู้จัก หรือเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท
3. การเดาความหมายของบทอ่านจากประโยค หรืออนุเลขที่อยู่ข้างหน้าและข้างหลัง
4. การจัดกลุ่มคำตามหน้าที่ทางไวยากรณ์
5. การประเมินผลการเดาของตนเอง
6. การทำนายเนื้อหาของบทอ่านจากเนื้อเรื่อง
7. การอ่านต่อไปแม้ว่าจะยังไม่เข้าใจ

8. การรู้ส่วนต่างๆของคำ เช่น อุปสรรค บังคับ เป็นต้น
9. การใช้ความรู้รอบตัวมาช่วยในการอ่าน
10. การวิเคราะห์คำที่ไม่ทราบความหมาย
11. การที่ผู้อ่านยังคงอ่านเพื่อหาคำอธิบายในช่วงต่อไป
12. การอ่านเพื่อหาความหมายโดยรวมของบทอ่าน ไม่ใช่การอ่านคำแต่ละคำ
13. การพยายามที่จะหาความหมายของคำ
14. การใช้ภาพประกอบ
15. การใช้คำอธิบายศัพท์ที่อยู่ด้านข้างของบทอ่าน
16. การตรวจดูคำศัพท์ที่มีความหมายถูกต้อง
17. การอ่านต่อไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง
18. การใช้ตัวชี้แนะต่างๆในบริบท

กลวิธีการอ่านที่กล่าวมาข้างต้นนี้สามารถแบ่งตามลักษณะการใช้ได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังที่ Barnett (1988) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้คือ

1. กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านในระดับคำ (Word-Level Strategy) ประกอบด้วย การเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบทของบทอ่าน การรู้หน้าที่ของคำตามหลักไวยากรณ์ การอ้างอิงคำ และการรู้ความหมายของคำ โดยดูจาก โครงสร้างคำ เป็นต้น

2. กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านในระดับบทอ่าน (Text-Level Strategy) ประกอบด้วย การอ่านเพื่อรู้ความหมายโดยรวมของเนื้อหาทั้งหมด การใช้ความรู้เดิมเพื่อช่วยในการทำความเข้าใจกับบทอ่าน การย้อนกลับมาอ่านบทอ่านซ้ำอีกครั้งหนึ่ง การทำนายเนื้อหาของบทอ่านจากชื่อเรื่อง ภาพประกอบ หรือ จากโครงสร้างของบทอ่าน การค้นหาจุดประสงค์ของผู้เขียน และการอ่านอย่างคร่าวๆ เป็นต้น

การใช้กลวิธีการอ่านมีจุดประสงค์เพื่อ (Muskingum College, 1998, p.3)

1. เพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาหรือข้อมูลที่ปรากฏในบทอ่าน
2. พัฒนาความเข้าใจต่อโครงสร้างของข้อมูลในบทอ่าน
3. พัฒนาความตั้งใจและสมาธิในการอ่าน
4. ช่วยให้การอ่านเป็นกระบวนการที่คล่องแคล่วมากขึ้น
5. เพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้อ่าน
6. ส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์และการประเมินบทอ่าน
7. เพิ่มความสามารถในการจำและการระลึกได้ของข้อมูลในบทอ่าน

โดยสรุปแล้วกลวิธีในการอ่านเป็นเครื่องมือที่ผู้อ่านใช้ในการตีความให้เกิดความเข้าใจ ในการอ่าน การสอนกลวิธีในการอ่านแก่ผู้เรียน ควรเป็นการสอนที่ใช้การอธิบายโดยตรง โดยการแนะนำให้ผู้เรียนได้รู้จักและฝึกกลวิธีนั้นๆ โดยตรง เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและสามารถนำกลวิธีเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ (Durham, 1999, p.40) สำหรับ กลวิธีในการอ่านที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีในการอ่านแบบร่วมมือ ประกอบด้วย การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับ บทอ่าน การคาดเดาบทอ่านล่วงหน้า การเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท การสรุปใจความ สำคัญ โดยใช้ภาษาของตนเอง การตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน รวมทั้งการทบทวนและการสรุปเนื้อหา ที่ได้เรียนรู้

1.1.2 การเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในกลวิธีในการอ่านแบบร่วมมือ ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย Slavin (1990, p.3) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ร่วมกัน รับผิดชอบงานของกลุ่ม ร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือ การเรียนเป็นกลุ่ม หรือเป็นทีมนั่นเอง ซึ่งความหมายนี้สอดคล้องกับ อัมพวรรณ ทิว ไผ่งาม (2536, หน้า 6) ที่ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่าหมายถึง การที่นักเรียนทำงานร่วมกัน ในกลุ่ม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่กำหนดไว้ หรือ สามารถแก้ปัญหาได้โดยนักเรียนรับรู้ว่ากลุ่มจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อ สมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จในการเรียนรู้เช่นเดียวกัน ส่วนประนอม สุรัสวดี (2537, หน้า 6-8) ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิถีทางที่เด็กซึ่งมีความสามารถในการเรียน ต่างกัน มาทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน โดยครูเป็นผู้แบ่งงานให้ทำ

การนำการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ในการเรียนการสอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ (Johnson, Johnson, & Holubec, 1993)

1. การพึ่งพาอาศัยกันในทางที่ดี (Positive Interdependence) หมายถึง นักเรียนต้องตระหนักว่างานที่ทำด้วยกันเป็นงานกลุ่ม การทำงานจะบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันทางการเรียน สมาชิกในกลุ่มต้องระลึกว่าทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยกัน และกัน ดังนั้น ผลงานของกลุ่ม ก็คือผลสำเร็จของนักเรียนแต่ละคน และเช่นเดียวกัน ผลงานของนักเรียนแต่ละคนเป็นผลสำเร็จของกลุ่มเช่นกัน ครูต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของงานให้ชัดเจน กำหนดบทบาทการทำงานของนักเรียนแต่ละคนให้แน่ชัด และนักเรียนเข้าใจหน้าที่รับผิดชอบของงานกลุ่ม

2. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน (Face-to-Face Interaction) หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ จะเกิดขึ้นเมื่อทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การอธิบาย การทำความเข้าใจ และการให้เหตุผล ต่างๆทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ทำให้นักเรียน ได้เรียนรู้การรู้จักอยู่ร่วมกันในสังคม ได้ดีขึ้น

3. การมีความรับผิดชอบ (Individual Accountability and Personal Responsibility) มักเข้าใจกันว่าการทำงานเป็นกลุ่มนั้นทำให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้รับความรู้ไม่เท่ากัน แต่การเรียน แบบร่วมมือกันให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของแต่ละกลุ่มที่จะต้องคอยตรวจสอบว่า สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้หรือไม่ และครูอาจจะ ทำการทดสอบแต่ละกลุ่มได้โดยใช้วิธีการสุ่มตัวแทนจากแต่ละกลุ่ม

4. ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Interpersonal and Small Group Skills) หมายถึง การทำงานเป็นกลุ่มเล็กจะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างดี เพื่อให้งานบรรลุผลตามจุดหมาย เพื่อให้ กลุ่มมีประสิทธิภาพสูง สมาชิกทุกคนต้องไว้วางใจกัน ต้องยอมรับความคิดเห็น สนับสนุน ซึ่งกันและกัน และรู้จักวิธีการสื่อสาร

5. การดำเนินงานภายในกลุ่ม (Group Processing) จุดประสงค์ข้อนี้ต้องการให้ทุกคนใน กลุ่มรู้จักช่วยกันทำงาน ออกความคิดเห็นเมื่อเสร็จงานแล้ว สมาชิกในกลุ่มสามารถบอกที่มาของ ผลลัพธ์ได้ สามารถตัดสินใจว่าครั้งต่อไปงานจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง หรือปฏิบัติเช่นเดิมต่อไป การนำการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้สอนภาษาอังกฤษ เป็นวิธีการที่นักเรียนจะสามารถ แลกเปลี่ยนความรู้ สนทนา ช่วยเหลือแก้ไขการพูด การทำงานซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ ลักษณะ ของ นักเรียนในการเรียนแบบร่วมมือเป็นดังนี้ (ประนอม สุรัสวดี, 2537, หน้า 6-8)

1. นักเรียนเป็นผู้ร่วมมือในการทำงานกลุ่ม (Learner as Collaborators) โดยทุกคนมี หน้าที่ตามที่ ได้รับมอบหมาย (ไม่เหมือนการทำงานกลุ่ม โดยทั่วไป)

2. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาเป็น (Learners as Problem Solvers) โดยการพูดและ แก้ปัญหาภายในกลุ่ม

3. นักเรียนเป็นเหมือนผู้รู้ (Learners as Knowers) นำความรู้ความสามารถแลกเปลี่ยนกัน ภายในกลุ่ม หรือเป็นผู้รู้จากการฝึก (Learning by doing)

4. นักเรียนสามารถประเมินตนเอง (Learners as Evaluators) และประเมินงานของกลุ่ม จากการสรุปรายงานท้ายสุดของการเรียน

การให้นักเรียนทำงานโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ จะทำให้นักเรียน ได้ใช้ภาษาอังกฤษ โดยไม่รู้ตัว เกิดความผ่อนคลายความเครียดในการเรียน แต่มีความสุขกับบรรยากาศที่เป็นมิตร เป็น การสนับสนุนความรู้สึกรักของการแลกเปลี่ยน และการได้รับการเอาใจใส่ ลักษณะการจัดการเรียน

การสอนตามแนวการเรียนแบบร่วมมือควรเป็นแบบผสมผสาน ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก ได้รวมกลุ่มฝึกทักษะและการเรียนรู้จากกิจกรรมในกลุ่ม นักเรียนจะได้รับการสนับสนุนให้มี ปฏิริยาตอบ ได้กับสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยแนวคิดและวิธีการเรียนที่เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะยังผลให้ นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองที่จะกล้าแสดงออกทางภาษา นอกจากนั้น กิจกรรมกลุ่มที่จัดขึ้น ควรสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่คนเราอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคม (ทัศนาศาสตร์, 2536, หน้า 20)

โดยสรุปแล้วแนวคิดหลักของกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ คือ การส่งเสริมให้นักเรียน สามารถใช้กลวิธีการอ่านที่ได้รับการฝึกฝนมาช่วยในการทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน นอกจากนั้น กิจกรรมการอ่านยังมุ่งเน้นให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยคละความสามารถ กล่าวคือ ในหนึ่งกลุ่มจะประกอบด้วยทั้งนักเรียนที่มีความสามารถทางการอ่านสูง ปานกลาง และต่ำ คละกัน โดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องร่วมมือกัน และรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง ทั้งนี้เพื่อ เป้าหมายเดียวกัน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม

1.2 ขั้นตอนการสอนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ

การสอน โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือนี้ Klingner และ Vaughn (1999b, p. 284-292) ได้แบ่งการสอนออกเป็นสองช่วง คือ ช่วงที่ 1 จะเป็นการเตรียมการก่อนการสอน โดยจะแนะนำ รวมทั้งฝึกใช้กลวิธีการอ่าน โดยตรง จากนั้นจึงเริ่มอ่านโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือในช่วงที่ 2 ขั้นตอนการอ่านมีดังนี้

1. ขั้นก่อนการอ่าน ประกอบด้วย

- 1.1 การระดมความคิด (Brainstorm)
- 1.2 การคาดเดาล่วงหน้า (Predict)

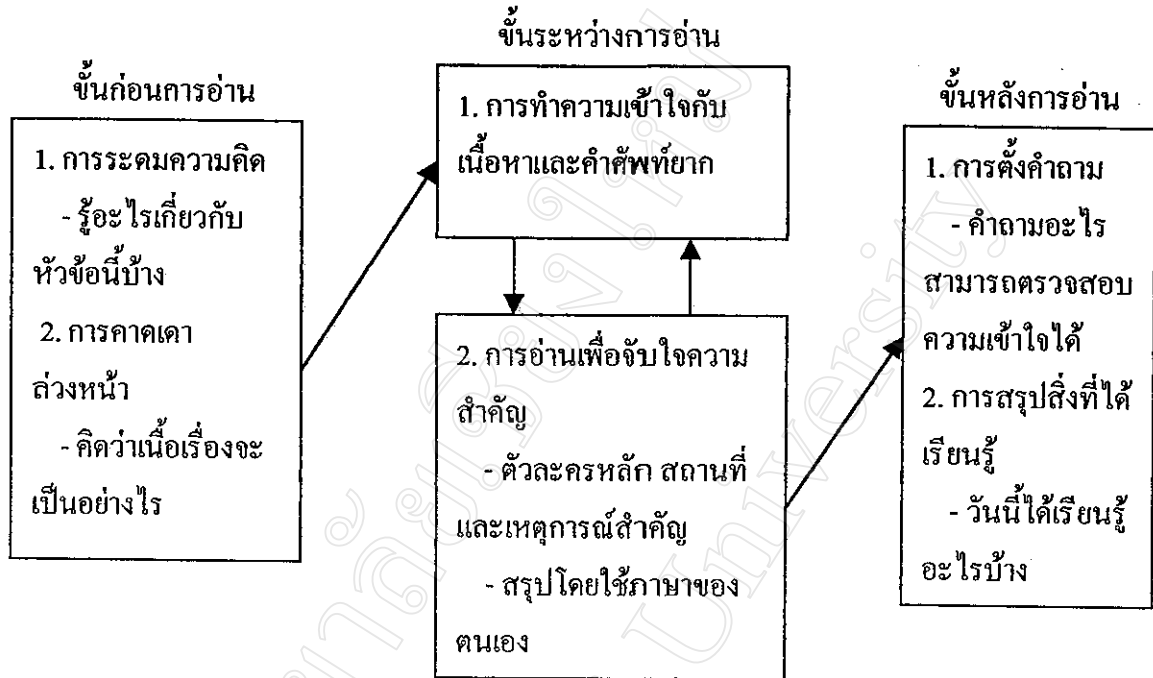
2. ขั้นระหว่างการอ่าน ประกอบด้วย

- 2.1 การทำความเข้าใจกับเนื้อหาและคำศัพท์ยาก (Click and Clunk)
- 2.2 การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ (Get the Gist)

3. ขั้นหลังการอ่าน ประกอบด้วย

- 3.1 การตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน (Self-questioning)
- 3.2 การสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ (Review)

ขั้นตอนการอ่านทั้ง 3 ขั้นนี้สามารถสรุปในรูปของแผนภูมิดังนี้

ขั้นตอนในการเรียนการสอนทั้ง 2 ช่วงนี้จะจัดเรียงตามลำดับ โดยในช่วงแรกผู้สอนต้องเตรียมการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความตระหนักและมีความชำนาญในการใช้กลวิธีในการอ่านที่เกี่ยวข้อง ต่อมาในช่วงที่ 2 ผู้สอนต้องวางแผนล่วงหน้าว่าต้องการให้นักเรียนได้อ่านอะไร จะต้องรู้อะไร และจะทำให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้ลักษณะการอ่านอย่างไร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 ขั้นเตรียมการก่อนการสอน

1. ครูแนะนำและฝึกใช้กลวิธีการอ่าน โดยใช้วิธีสอนแบบอธิบายโดยตรง ซึ่งเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักกลวิธีที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านและรู้ถึงวิธีใช้กลวิธีเหล่านั้น โดยมีลำดับขั้นการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูสำรวจนักเรียนว่ามีประสบการณ์เดิมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีที่จะสอนหรือไม่ เพื่อให้รู้ถึงพื้นฐานของนักเรียน

ขั้นที่ 2 ครูอธิบายกลวิธีโดยใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 2.1 ชื่อและคำนิยามหรือความหมายของกลวิธีการอ่าน
- 2.2 ความสำคัญหรือประโยชน์ของกลวิธีการอ่าน
- 2.3 วิธีใช้กลวิธีนั้นๆ
- 2.4 โอกาสและเหตุผลที่ใช้กลวิธีนั้นๆ

กลวิธีการอ่านภาษาอังกฤษที่จะทำการฝึกในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับบทอ่าน
2. การคาดเดาบทอ่านล่วงหน้า
3. การเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท
4. การสรุปใจความสำคัญโดยใช้ภาษาของตนเอง
5. การตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน
6. การทบทวนและสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนรู้

ขั้นที่ 3 ครูสาธิตการใช้กลวิธีต่างๆ

ขั้นที่ 4 นักเรียนฝึกปฏิบัติกลวิธีที่เรียนมา โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือ

ขั้นที่ 5 ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนสิ่งที่เรียน

2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยลดละความสามารถ ซึ่งในหนึ่งกลุ่มจะมีสมาชิกประมาณ 5-6 คน ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถทางการอ่านสูง ปานกลาง และต่ำละกัน จากนั้นสมาชิกในกลุ่มจะตกลงแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม หลังจากแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มแล้ว นักเรียนแต่ละคนจะได้รับเอกสารอธิบายหน้าที่และบทบาทของตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักในหน้าที่นั้นๆ

ช่วงที่ 2 ขั้นการอ่าน โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ

1. ขั้นก่อนการอ่าน

1.1 การระดมความคิด ขั้นนี้มีจุดประสงค์เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนต่อเรื่องที่อ่าน และกระตุ้นความรู้เดิมของนักเรียน นักเรียนจะสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ โดยดูจากชื่อเรื่อง รูปภาพประกอบ หรือข้อความที่พิมพ์เน้นเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อช่วยนักเรียนในการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเนื้อเรื่องที่กำลังจะอ่าน บทบาทของครูจะเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนและสร้างบริบทโดยอาจใช้คำถามนำกว้างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนดึงความรู้เดิมออกมา

1.2 การคาดเดาบทอ่านล่วงหน้า ในขั้นนี้นักเรียนจะใช้โครงสร้างความรู้เดิมในการทำนาย หรือพยากรณ์เรื่องราวที่จะได้อ่านว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีวิธีการดำเนินเรื่องอย่างไร ครูจะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

2. ขั้นระหว่างการอ่าน

2.1 การทำความเข้าใจกับเนื้อหาหรือคำศัพท์ยาก ขั้นนี้นักเรียนแต่ละคนจะอ่านบทอ่านอย่างคร่าวๆ และบันทึกส่วนที่ไม่เข้าใจลงในตารางบันทึกบทเรียน จากนั้นจึงนำส่วนที่ไม่เข้าใจมาปรึกษาและอภิปรายในกลุ่มเพื่อหาความหมายให้กับข้อความหรือศัพท์ยากนั้น นักเรียนสามารถหาความหมายโดยใช้กลวิธีต่อไปนี้

- อ่านประโยคนั้นซ้ำแล้วหาตัวบ่งชี้
- อ่านประโยคก่อนและหลังประโยคที่ไม่เข้าใจเพื่อหาตัวบ่งชี้
- ตั้งเกตุอุปสรรค (prefix) และปัจจัย (suffix)
- แยกส่วนประกอบของศัพท์เพื่อดูหน่วยย่อยของคำ

หากทำตามขั้นตอนข้างต้นแล้วนักเรียนยังไม่สามารถทำความเข้าใจได้ อาจมีการปรึกษากับกลุ่มใกล้เคียง หรือขอความช่วยเหลือจากครูผู้สอนได้

2.2 การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ในขั้นตอนนี้ นักเรียนแต่ละคนจะอ่านบทอ่านอย่างละเอียด เพื่อหาใจความสำคัญของเรื่อง จากนั้นจึงมีการนำเสนอและอภิปรายความคิดเห็นของแต่ละคน โดยมีจุดประสงค์เพื่อหาใจความสำคัญที่เป็นข้อสรุปของกลุ่ม สิ่งสำคัญในขั้นนี้คือ นักเรียนจะต้องทำการสรุปโดยใช้ภาษาของตนเอง มิใช่การลอกข้อความออกมาจากบทอ่าน

3. ขั้นหลังการอ่าน

3.1 การตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน โดยนักเรียน จะตั้งคำถามที่สามารถตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน รวมทั้งตอบคำถามเหล่านั้นด้วย คำถามที่นักเรียนตั้งขึ้นประกอบด้วยคำถาม 5 ชนิด คือ (Nuttall, 1982, p. 132-133)

1. คำถามที่เกี่ยวกับความเข้าใจตามตัวอักษร (Questions of literal comprehension) หมายถึงคำถามที่ผู้อ่านสามารถหาคำตอบได้จากเนื้อเรื่องที่อ่านโดยตรง
2. คำถามที่เกี่ยวกับการจำ การระลึกได้ (Questions involving recognition or reinterpretation) หมายถึงคำถามที่ผู้อ่านต้องอาศัยข้อมูลจากหลายส่วนของเนื้อเรื่องประกอบเข้าด้วยกัน แล้วจึงสรุปจัดเรียงใหม่เป็นคำตอบ
3. คำถามที่เกี่ยวกับการอนุมาน (Questions of inference) หมายถึงคำถามที่ต้องอาศัยความเข้าใจบทอ่านและสรุปใจความสำคัญ ตลอดจนต้องตีความหมายที่มีได้ปรากฏให้เห็นชัดเจนจากบทอ่าน
4. คำถามที่เกี่ยวกับการประเมิน (Questions of evaluation) หมายถึงคำถามที่ต้องอาศัยความสามารถในการตัดสินใจประเมินผลเกี่ยวกับบทอ่านว่า เป็นจริงอย่างไร
5. คำถามที่ต้องใช้ความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวตอบ (Questions of personal response) หมายถึงคำถามที่ต้องอาศัยความรู้สึกหรือความคิดเห็นส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน คำตอบของคำถามชนิดนี้จะขึ้นอยู่กับบทอ่านน้อยที่สุดแต่จะขึ้นอยู่กับผู้อ่านมากที่สุด

หลังจากที่นักเรียนตั้งคำถามรวมทั้งคำตอบเสร็จแล้ว อาจมีการตรวจสอบความเข้าใจโดยอาจให้แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนข้อคำถามกัน หรือครูอาจสุ่มคำถามของบางกลุ่มมาถามนักเรียนทั้งห้องเป็นต้น

3.2 การทบทวนและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ ในขั้นนี้นักเรียนจะทำการทบทวนและสรุปเนื้อหาที่ได้อ่านทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้น ไม่ว่าจะป็นคำศัพท์ หรือความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน หรือความรู้ที่ได้จากบทอ่าน ในการสรุปนักเรียนอาจใช้การเขียนอนุเลขสั้นๆ หรือใช้แผนผังสัมพันธ์ความหมาย ขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาที่ได้อ่าน

ตลอดทั้ง 3 ขั้นตอนของการอ่านที่ได้กล่าวมานั้น นักเรียนจะทำการบันทึกข้อมูลจากการทำกิจกรรมลงไป ในตารางบันทึกบทเรียน (Collaborative Strategic Reading Learning Log) ซึ่งเป็นตารางที่รวบรวมและสรุปสาระที่นักเรียนได้เรียนรู้ในแต่ละแผนการสอน

ตารางบันทึกบทเรียนนี้ Klingner พัฒนามาจากตารางบันทึกแบบ เค ดับบลิว แอล (KWL Charts) ตารางนี้ช่วยให้ครูสามารถตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน รวมทั้งช่วยให้เห็นพัฒนาการในการเรียนของนักเรียนด้วย

ตารางบันทึกบทเรียนแบ่งออกเป็น 6 ช่องคือ

ช่องที่ 1 ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความรู้หรือประสบการณ์เดิมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน

ช่องที่ 2 ใช้บันทึกคำคาดเดา หรือคำทำนายของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ช่องที่ 3 ใช้บันทึกข้อความหรือคำศัพท์ยาก รวมทั้งความหมายที่ได้จากการปรึกษากันภายในกลุ่ม

ช่องที่ 4 ใช้บันทึกการสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

ช่องที่ 5 ใช้บันทึกคำถามและคำตอบที่นักเรียนตั้งขึ้น

ช่องที่ 6 ใช้บันทึกสาระสำคัญที่ได้เรียนรู้

บทบาทผู้สอน

ในการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ ครูจะมีบทบาทสำคัญในช่วงแรก โดยจะมีบทบาทเป็นผู้สอน ผู้อธิบาย และสาธิตวิธีใช้กลวิธีต่างๆ หลังจากนั้นในช่วงที่สอง บทบาทของครูจะลดน้อยลง โดยเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในชั้นเรียน ผู้ให้คำปรึกษา และอาจเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือหากจำเป็น

บทบาทผู้เรียน

นักเรียนทุกคนจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆกันภายในกลุ่ม หน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบด้วย

1. ผู้นำกลุ่ม (Leader) หน้าที่สำคัญของผู้นำกลุ่มคือ ดูแลให้การอ่านเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งคอยดูแลให้สมาชิกให้ความร่วมมือกับกลุ่ม
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านคำศัพท์ (Clunk Expert) จะเป็นผู้นำในการอภิปรายเพื่อหาความหมายให้กับข้อความหรือศัพท์ยาก รวมทั้งตรวจสอบว่าสมาชิกทุกคนเข้าใจความหมายนั้นหรือไม่
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจับใจความสำคัญ (Gist Expert) เป็นผู้นำการอภิปรายเกี่ยวกับใจความสำคัญที่สมาชิกแต่ละคนหาได้ และพยายามหาข้อสรุปที่เป็นความคิดเห็นของกลุ่ม
4. ผู้ประกาศ (Announcer) จะคอยดูแลและกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งเป็นผู้ประสานงานกับกลุ่มอื่นและครูผู้สอน
5. ผู้รักษาเวลา (Timekeeper) จะคอยจับเวลาที่ใช้ในการทำแต่ละกิจกรรมเพื่อไม่ให้เกินเวลาที่กำหนด
6. ผู้จดคะแนน (Scorekeeper) เป็นผู้ที่จะคอยจดคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม เช่น หากสมาชิกคนใดแสดงความคิดเห็นจะได้รับ 1 คะแนน โดยผู้จดคะแนนจะบันทึกคะแนนนี้ไว้ และบันทึกคะแนนของกลุ่มที่ได้จากการตั้งคำถาม เช่น 10 คะแนนสำหรับคำถามชนิดที่หนึ่ง 20 คะแนนสำหรับคำถามชนิดที่สอง และ 30 40 50 คะแนน สำหรับคำถามชนิดที่สาม สี่และห้า ตามลำดับ จากนั้นจะทำการสรุปคะแนนหลังสิ้นสุดการเรียนแต่ละแผน

จากการศึกษาของ Millis และ Cottell (1998) พบว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สลับเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม ช่วยลดการถูกรอบงำโดยนักเรียนคนใดคนหนึ่ง รวมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้ฝึกปฏิบัติหน้าที่ที่หลากหลาย ดังนั้นการแบ่งบทบาทของผู้เรียนในกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือจะมีการสลับเปลี่ยนกันตามความเหมาะสม เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกความรับผิดชอบที่หลากหลาย รวมทั้งฝึกให้นักเรียนทุกคนได้รู้จักการเป็นผู้นำ

ประโยชน์ของกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ

นักวิจัยและผู้สอนภาษาต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถทางการอ่านและทักษะทางสังคมของผู้เรียน เช่น Sullivan และ Gotch (as cited in Klingner & Vaughn, 1998) ซึ่งทดลองใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองมาเป็นเวลามากกว่าหนึ่งปี ได้สรุปประโยชน์ของกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือไว้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น
2. ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้คำศัพท์จากเรื่องที่อ่าน
3. ช่วยพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านเนื้อหาให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Klingner (1997) Klingner และ Vaughn (1998) Klingner Vaughn และ Schumm (1998) ได้สนับสนุนประโยชน์ที่ได้รับจากกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือหลังจากนำกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือไปทดลองกับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือมีคะแนนความเข้าใจในการอ่าน การเรียนรู้ด้านเนื้อหา และการเรียนรู้คำศัพท์ดีขึ้น

ส่วน Chang และ Shimizu (1997) พบว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาที่หนึ่ง มีการพัฒนาทั้งด้านความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการให้ความร่วมมือกับผู้อื่น และความสามารถในการอภิปรายในกลุ่มหลังได้รับการสอนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ

จากการศึกษาค้นคว้ายังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือในประเทศไทย จึงพอสรุปได้ว่าการสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาใน 3 ด้านคือ ความเข้าใจในการอ่าน การเรียนรู้คำศัพท์ และทักษะทางสังคม ซึ่งส่วนประกอบย่อยๆ เหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการอ่าน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการปรับวิธีสอนอ่านตามแนวคิดกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ความต้องการของหลักสูตร และเวลาที่ใช้ในการวิจัย

2. เอกสารเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน

2.1 ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน หัวใจของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ หรืออาจกล่าวได้ว่า การอ่านที่ประสบผลสำเร็จคือ สามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ จากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

Anderson (1985, p.372-383) ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความหมายของความเข้าใจในการอ่านว่าเป็นความสามารถในการค้นหาความหมายในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับตัวอักษร โครงสร้างของภาษา ไปจนถึงระดับความหมาย โดยความเข้าใจที่เกิดขึ้นในการอ่าน เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา และ โครงสร้างของเรื่องกับความรู้เดิมของผู้อ่าน ซึ่งความหมายนี้สอดคล้องกับ Duffy และ Roehler (1993, p.29) ที่กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการตีความหมายจากบทอ่านได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถทำความเข้าใจกับความหมายนั้น การตีความจะอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมของผู้อ่านเป็นสำคัญ หรือความเข้าใจในการอ่านจะเกิดได้เมื่อผู้อ่านนำประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้วมาสัมพันธ์กับข้อเขียนที่อ่าน (Flood, 1986, p. 735) ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักถึงเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านก็คือ ความหมายที่ได้จากข้อความที่อ่าน มิใช่ความหมายจากตัวอักษรที่ไ้เขียนเท่านั้น แต่รวมถึงความหมายที่เป็นความคิดของผู้เขียนและผู้อ่านด้วย เมื่อผู้อ่านเข้าใจก็หมายความว่าผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงความคิดของผู้เขียนกับสิ่งที่ตนรู้อยู่ก่อนแล้ว ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ในการที่ผู้อ่านจะต้องรู้ความหมายของคำแต่ละคำ ประโยคแต่ละประโยค แล้วรวบรวมความคิดเห็นของผู้เขียนที่เขียนไว้ในข้อความที่ผู้อ่านอ่านแต่ละหน้า (Smith, 1987, p.250 อ้างใน รัตนา วาทะวัฒนา, 2537, หน้า 12)

ส่วน Finocchiaro และ Sako (1983, p.131-132) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ความเข้าใจในการอ่านหมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจคำศัพท์ และ โครงสร้างประโยคที่ปรากฏในข้อความ สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องและรายละเอียดปลีกย่อยได้ สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆที่อ่าน สามารถสรุป ตีความ และเข้าใจความหมายแฝง รวมทั้งสามารถประเมินสิ่งที่อ่าน ทราบแนวการเขียน อารมณ์ หรือแนวคิดของผู้เขียน และอ่านด้วยความซาบซึ้ง

นอกจากนั้น สมุทฺร เซ็นเชาวิช (2530, หน้า 92) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่านว่าเป็นความสามารถที่จะอนุมานข้อสนเทศ หรือ ความหมายอันพึงประสงค์จากสิ่งที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเข้าใจในการอ่านสัมพันธ์กับประสบการณ์ต่างๆของแต่ละคน ถ้าผู้อ่านอ่านข้อความแล้วไม่เข้าใจ การอ่านที่แท้จริงก็ยังไม่เกิดขึ้น แต่เป็นเพียงการเห็นตัวหนังสือปรากฏอยู่บนหน้ากระดาษเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 84) ที่สรุปว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นการที่ผู้อ่านสามารถจับใจความในเรื่องที่อ่าน โดยไม่จำเป็นต้องรู้

ความหมายของคำทุกคำ ผู้อ่านจะต้องใช้ประสบการณ์ความรู้ต่างๆ และการคาดเดาความหมายจากบริบทมาช่วยเพื่อความเข้าใจในเรื่อง ขณะเดียวกัน บัญชา อึ้งสกุล (2541, หน้า 68) ให้คำจำกัดความว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ การแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ การเข้าใจความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่อ่าน ขึ้นอยู่กับความหมายของผู้อ่านที่จะต้องทำความเข้าใจโดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นพื้นฐาน

จากความหมายของความเข้าใจในการอ่าน พอสรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจทั้งในระดับตัวอักษร และระดับความหมาย โดยการตีความ จะอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างเนื้อเรื่องที่อ่านกับความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นหลัก นอกจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนแล้ว วิธีการสอนของครูนับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านดังงานวิจัยของ Duffy และ Roehler (1993) ที่ทำการทดลองโดยให้นักเรียนร่วมมือกันในการอ่าน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายบทอ่านร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่าการสอนอ่านในลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน ดังนั้นการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียนจึงควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและวิธีการสอนที่เหมาะสม

2.2 ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสามารถแบ่งได้หลายระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร ไปจนถึงระดับที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์วิจารณ์ โดยได้มีนักการศึกษาแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้หลายท่าน ดังนี้

Smith (1963, p.262-264) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับความเข้าใจความหมายตามตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นความเข้าใจขั้นพื้นฐาน คือการที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้โดยตรง เป็นการจับใจความตามตัวอักษรที่ปรากฏ
2. ระดับความเข้าใจแบบตีความ (Interpretation) คือการที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านได้ลึกซึ้งกว่าระดับแรก เป็นการตีความสิ่งที่ผู้เขียนมิได้กล่าวไว้โดยตรง แต่เป็นความหมายที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง
3. ระดับความเข้าใจแบบวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Reading) การอ่านระดับนี้ผู้อ่านต้องอาศัยทักษะความเข้าใจใน 2 ระดับแรกเป็นพื้นฐาน เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องอาศัยประสบการณ์ของคนมาช่วยในการตัดสินใจ และประเมินค่าข้อความที่อ่าน

ต่อมา Dallman และคณะ (1974, p.166) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจในระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) คือ ความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านตามตัวอักษรที่เขียนไว้
2. ความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation Level) คือ ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความตีความ และแปลความหมายจากเรื่องที่อ่าน
3. ความเข้าใจขั้นประเมินค่า (Evaluation Level) คือ ความสามารถในการประเมินค่าสิ่งที่อ่าน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่านในการพิจารณาและตัดสินใจ

ส่วน Smith และ Barrett (1979, p.63-67) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 4 ระดับคือ

1. ระดับความรู้ความจำตามตัวอักษร (Literal Recognition or Recall) คือความสามารถในการรับรู้ หรือระลึกได้ของความคิด ข้อมูล และสิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งปรากฏโดยตรงในเนื้อเรื่องที่อ่าน
2. ความเข้าใจในภาพรวม (Inference) คือความสามารถในการสังเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏตามตัวอักษรกับความคิดของบุคคล เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการทำนาย
3. ระดับการประเมิน (Evaluation) คือความสามารถในการตัดสินใจเนื้อเรื่อง โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์
4. ระดับความซาบซึ้ง (Appreciation) คือความสามารถทางความคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่ตอบสนองต่อสิ่งที่อ่าน

นอกจากนั้น Callahan และ Clark (1988, p.110-154) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับได้แก่

1. ความเข้าใจในรายละเอียด (Reading the Lines) เป็นการอ่านจับใจความว่าความจริงที่ปรากฏในเนื้อหาที่อ่าน และความเห็น โดยตรงของผู้เขียนที่ปรากฏในเนื้อหาคืออะไร
2. ความเข้าใจในภาพรวม (Reading between the Lines) ได้แก่การอ่านเพื่อดูว่าผู้เขียนมีจุดหมายอย่างไร คิดอย่างไร ซึ่งผู้อ่านต้องมีการคิดและใช้ประสบการณ์ประกอบในการอ่านด้วย
3. ความเข้าใจจากการสรุปความที่อ่าน (Reading beyond the Lines) เป็นการอ่านสรุปพาดพิงไปยังสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้ระบุไว้โดยตรงในเนื้อหาของเรื่อง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านที่กล่าวมาแล้วนั้น อาจสรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับใหญ่ๆด้วยกัน คือ ระดับความเข้าใจความหมาย ตามตัวอักษร ระดับความเข้าใจแบบตีความ และระดับวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านทั้ง 3 ระดับดังกล่าว

2.3 การวัดและประเมินผลการอ่าน

เนื่องจากการสอนอ่านในปัจจุบัน เน้นการทำทำความเข้าใจต่อเรื่องที่อ่านเป็นหลัก การวัดและประเมินผลการอ่าน จึงออกมาในรูปแบบของการทดสอบความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งมีผู้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, หน้า 154-155) กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านว่า สามารถพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์ที่กำหนดตามส่วนประกอบของภาษาแบบแยกย่อย และเกณฑ์ที่กำหนดตามความสามารถรวมในการรับสาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความสามารถทางภาษาที่เป็นเกณฑ์แบบย่อย ได้แก่

1.1 ความรู้ในด้านศัพท์ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์และสำนวนต่างๆ

1.2 ความรู้ในด้านไวยากรณ์ หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ด้านไวยากรณ์ ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำสรรพนาม ความเชื่อมโยงของเนื้อความ เช่น การใช้คำสันธาน คำบุพบท ที่กำหนดหน้าที่ของภาษาว่าเป็นการขอร้อง เชื้อเชิญ หรือขออนุญาต เป็นต้น

2. ความสามารถทางการอ่านที่เป็นเกณฑ์แบบรวม ได้แก่

2.1 ความสามารถในการเรียบเรียงความ หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ บทอ่าน และสามารถตอบคำถามที่ให้เรียบเรียงด้วยคำใหม่โดยให้ได้ใจความเดิม หรือสามารถตอบคำถามแบบเลือกตอบ และแบบเรียงลำดับข้อความได้

2.2 ความสามารถในการอ่านข้อมูลที่เป็นรายละเอียด หมายถึง ความสามารถในการโยงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเข้ากับใจความสำคัญของเรื่องได้ว่า เป็นรายละเอียดสนับสนุน หรือเป็นรายละเอียดที่ขัดแย้งกันเพื่อให้ข้อมูลตรงกันข้าม ตลอดจนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดต่างๆ

2.3 ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการระบุแก่นเรื่อง หัวเรื่อง และใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

2.4 ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินความสัมพันธ์ของเนื้อความ และสุนทรียศาสตร์ของการใช้ภาษา หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ด้านศัพท์ ไวยากรณ์ ความเข้าใจสิ่งที่อ่านและความรู้เกี่ยวกับรูปแบบลีลาภาษาที่ใช้ในบทอ่านที่เป็นตัวกระตุ้น วิเคราะห์ ประเมิน และสรุปบทอ่านได้ว่า เป็นสารประเภทใด ใช้ลีลาภาษาแบบเป็นทางการหรือไม่ เข้าใจ

เจตนา ทักษะของผู้เขียนที่แฝงอยู่ สามารถวิพากษ์วิจารณ์ถึงเหตุและผลที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนสามารถประเมินบทอ่าน ได้ว่ามีความชัดเจนเข้าสู่ประเด็นอย่างไรไม่อ้อมค้อมและใช้ภาษาได้กระชับไม่เยิ่นเย้อ ความสามารถในระดับนี้เป็นระดับสูงซึ่งต้องอาศัยความรู้ในระดับต้นๆเป็นพื้นฐาน รูปแบบของแบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษที่นิยมใช้มี 2 แบบ (Finocchiaro & Sako, 1983, p.16) คือ

1. แบบทดสอบอัตนัย (Subjective Test) ได้แก่ แบบทดสอบความเรียงที่ให้ผู้เรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน โดยเขียนคำตอบเป็นประโยคหรือข้อความยาวๆ
2. แบบทดสอบแบบปรนัย (Objective Test) ได้แก่ แบบทดสอบแบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่ และแบบเติมคำ เป็นต้น

ในทางปฏิบัติมักนิยมใช้แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) เพราะการตรวจให้คะแนนสะดวก รวดเร็ว มีความเที่ยงตรงต่อการคิดค่าคะแนน ใครเป็นผู้ตรวจก็ได้ คะแนนที่ออกมามีความเที่ยงตรง รวมทั้งเป็นแบบทดสอบที่มีค่าความเชื่อมั่นสูง สะดวกในการให้คะแนน และใช้เวลาในการทำแบบทดสอบน้อย นอกจากนั้นยังสามารถถามได้ครอบคลุมเนื้อหาหลายๆด้าน และสามารถใช้วัดกับผู้สอบทุกระดับ (Madsen, 1983, p.97)

ในขณะเดียวกัน Finocchiaro และ Sako (1983, p.131-135) ได้เสนอแนวทางในการวัดและประเมินผลความเข้าใจในการอ่านเพิ่มเติมว่า ควรครอบคลุมถึงสิ่งต่อไปนี้

1. คำศัพท์ การเดาคำศัพท์โดยใช้ข้อความบริบทที่อยู่รอบๆ เพื่อให้ได้ความหมายที่ถูกต้องและเหมาะสมกับคำศัพท์นั้นๆ
2. ใจความสำคัญหรือใจความหลักของเรื่องที่อ่าน
3. รายละเอียดในเนื้อเรื่องที่อ่าน
4. การสรุปเรื่องและตีใจความที่ปรากฏ โดยนัย หรือเรื่องที่ไม่ปรากฏอยู่ในข้อความ
5. อารมณ์ ความรู้สึกและเจตนาอารมณ์ของผู้เขียน
6. ความสัมพันธ์ของข้อความหรือประโยคที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง
7. โครงสร้างของประโยค โดยการแปลความประโยค หรือโดยการกำหนดประโยคมาให้ 1 ประโยคแล้วเลือกประโยคเทียบเคียงที่มีความหมายตรงกับประโยคที่กำหนดให้

สรุปแล้ว การวัดและประเมินผลการอ่าน สามารถครอบคลุมถึงด้านวลี คำ ประโยค ข้อความ ใจความสำคัญ และการตีความ ในการประเมินสามารถใช้เกณฑ์ความสามารถแบบแยกย่อยหรือแบบรวมก็ได้ หรืออาจใช้เกณฑ์ทั้งสองแบบประยุกต์รวมกัน โดยให้น้ำหนักกับเกณฑ์แบบรวมมากกว่าเกณฑ์แบบแยกย่อย สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ รูปแบบในการประเมินและเนื้อหา ต้อง

เหมาะสมกับความสามารถในการใช้ภาษา ประสบการณ์เดิมและพื้นฐานความรู้ของผู้อ่าน รวมทั้งควรพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา

3. เอกสารเกี่ยวกับทักษะทางสังคม

3.1 ความหมายของทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคมเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับผู้เรียน เนื่องจากเป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ดังนี้

Jarolimek (1977, p.208) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถของผู้เรียนในด้าน

1. การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับ การนับถือในสิ่งที่ถูกต้องของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ได้
2. การรู้จักควบคุมตนเองและรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง
3. การแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์กับผู้อื่น

นอกจากนั้น Lerner (1997, p.616) ได้กล่าวถึงทักษะทางสังคมว่า หมายถึง ทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประสบผลสำเร็จในการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและครู ทักษะทางสังคมยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการแสดงออกในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ส่วน Sheridan (1999, p.687) ได้สรุปว่า ทักษะทางสังคมหมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นจะอยู่ในลักษณะที่ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับความต้องการของสังคม โดยผู้เรียนจะต้องสามารถเลือกที่จะแสดงออกพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบริบทที่เขาอยู่ พฤติกรรมที่แสดงออกนี้สามารถสังเกตได้ วัดได้ และเป็นรูปธรรม

ในขณะเดียวกัน นาดยา ภัทรแสงไทย (2525, หน้า 44) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมว่าหมายถึง ความสามารถในการ

1. การร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน ทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย
2. การช่วยเหลือการทำงาน และการอภิปรายในกลุ่มย่อยอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การเป็นผู้นำได้เมื่อจำเป็น และอย่างเหมาะสม

ต่อมา เสรี โอภาส (2532, หน้า14) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตร่วมกัน การทำงานร่วมกัน ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถของบุคคลที่ได้รับจากการเรียนรู้ และการฝึกฝนจากประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญและปฏิบัติต่อกันอย่างถูกต้อง นั้นหมายถึงผู้เรียนจะเป็นผู้ที่ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ได้ดี ทั้งกับเพื่อนและคนแปลกหน้า และเป็น

ที่ชื่นชอบของผู้อื่น มีความสนใจในปัญหาและกิจกรรมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ (พีระยุทธ สันตะวัน, 2533, หน้า 11) ส่วน รังสี วิบูลย์อรรรถกร (2534, หน้า 14) ได้กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถของบุคคลในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ในสังคมรูปแบบต่างๆ เช่น รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย สามารถอภิปรายในกลุ่มได้ ซึ่งความสามารถเหล่านี้จะต้องได้รับการยอมรับหรือเป็นสิ่งที่มีความค่าของสังคม และเป็นประโยชน์กับตนเองและบุคคลอื่นด้วย

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมหมายถึง ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือในการทำงาน การอภิปราย แสดงความคิดเห็น การควบคุมตนเอง และ การทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 องค์ประกอบของทักษะทางสังคม

การที่ผู้เรียนจะสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องอาศัยทักษะย่อย ซึ่งเป็นองค์ประกอบของทักษะทางสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

นาตยา ภัทรแสง ไทย (2525, หน้า 199) ได้อธิบายส่วนประกอบของทักษะทางสังคมไว้ว่าประกอบด้วย

1. การวางแผนร่วมกับผู้อื่น เช่น จะแบ่งงานกันทำในกลุ่มอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ เช่น ความพยายามของคณะกรรมการชุดหนึ่ง ที่จะศึกษาปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือการทำงานในกลุ่มย่อย เพื่อสำรวจปัญหาใดปัญหาหนึ่ง
3. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม ด้วยการพัฒนาความเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคลที่จะเสนอความคิดเห็น และข้อมูลให้ผู้อื่นทราบ
4. การสนองตอบอย่างมีมารยาทต่อคำถามของผู้อื่น ด้วยการเรียนรู้ที่จะฟังผู้อื่นว่ากำลังจะถามอะไร และตอบคำถามนั้นได้อย่างเหมาะสม
5. การเป็นผู้นำในการอภิปราย ด้วยการเรียนรู้ว่าจะถามคำถามให้เหมาะสมได้อย่างไร และจะทำความกระจ่างในคำตอบของผู้อื่น หรือเน้นความสำคัญของคำตอบนั้นได้อย่างไร
6. การแสดงความรับผิดชอบ ด้วยการประมาณการว่า จะมีอะไรเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น และจะมีความรับผิดชอบต่อการกระทำนั้นได้อย่างไร
7. การช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยการจัดเตรียมให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับความสะดวกขึ้นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้นไปได้ง่ายขึ้น

ต่อมา เอ็มจันท์ สุวินทวงศ์ (2526, หน้า 53) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะทางสังคม โดยแบ่งทักษะทางสังคมไว้ดังนี้

1. ร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย
2. ผลิตผลงานให้แก่กลุ่มได้ และสามารถอภิปรายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ร่วมงานกับผู้อื่นในกลุ่มเพื่อความสำเร็จของผลงาน
4. สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาของกลุ่ม
5. มีวิธีจูงใจสมาชิกในกลุ่มให้มั่นคงต่อการประกอบกิจการ
6. สามารถแก้ปัญหาขัดแย้งในระหว่างกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลดี
7. เป็นผู้นำกลุ่มได้เมื่อจำเป็น และเป็นได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ ทิศนา เขมมณี และคณะ (2528, อ้างใน สุรศักดิ์ สุมารัตน์, 2540, หน้า 13-14)

กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะทางสังคมที่จะทำให้งานของกลุ่มมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีทักษะย่อยๆ ดังนี้

1. ทักษะการวางแผน

2. ทักษะในการสื่อความหมาย กล่าวคือ สมาชิกทุกคนต้องมีทักษะที่สำคัญคือ ทักษะการพูด การฟัง การเขียนและการอ่าน โดยเฉพาะทักษะฟังและพูดนั้นนับว่าสำคัญและจำเป็นมากในการทำงานกลุ่ม เพราะไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมใด ก็ต้องใช้สองทักษะนี้ เพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม

3. ทักษะการจูงใจในการทำงานกลุ่ม บรรยากาศของการทำงานเป็นปัจจัยที่สำคัญ เช่น การยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน กล่าวคำชมเชยและดีเพื่อก่อให้เกิดซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นแรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน ดังนั้นทุกคนควรมีทักษะในการจูงใจ อันได้แก่ การใช้คำพูดและท่าทางที่นุ่มนวล การพูดด้วยหลักการและเหตุผลไม่ใช่การบังคับข่มขู่ มีความจริงใจต่อกัน ตลอดจนรู้หลักการในการดิชมที่เหมาะสมและถูกต้องแก่กันและกัน

4. ทักษะในการตัดสินใจ เป็นทักษะที่สำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพนั้น ประกอบด้วย

4.1 การศึกษาเรื่องที่จะตัดสินใจอย่างรอบคอบ

4.2 การสำรวจเป้าหมายและคุณค่าที่เกิดจากการตัดสินใจในเรื่องนั้น

4.3 การชั่งน้ำหนักระหว่างคุณค่าและข้อเสียที่อาจเกิดขึ้น เมื่อมีการตัดสินใจเลือกเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

4.4 การค้นคว้าเรื่องราว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประเมินทางเลือก

4.5 การทำความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับข้อมูลใหม่ที่ได้มาก่อนการพิจารณาตัดสินใจ

4.6 การสำรวจข้อดี ข้อบกพร่องครั้งสุดท้ายก่อนการตัดสินใจ

5. ทักษะในการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง เพื่อหาข้อตกลงหรือข้อยุติที่เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

6. ทักษะในการแก้ปัญหา

7. ทักษะในการประเมินผลการทำงานของกลุ่ม

ส่วนละเอียด จุฬานันท์ (2540) ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะทางสังคมว่าประกอบ ด้วย

1. การสร้างทักษะนิสัย (Forming Skills) เป็นทักษะเบื้องต้นในการทำงานกลุ่ม นักเรียน ต้องมีทักษะนิสัยดังต่อไปนี้

- 1.1 จัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
- 1.2 นั่งทำงานอยู่แต่ในกลุ่มของตนเองเท่านั้น ไม่เดินไปทั่วห้อง
- 1.3 พูดยุย ชักถาม อธิบายโดยใช้เสียงดังพอได้ยินเฉพาะในกลุ่มของตนเองเท่านั้น
- 1.4 ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ต่างๆ
- 1.5 เรียกชื่อของสมาชิกในกลุ่ม
- 1.6 ใช้สายตา หน้าตา ท่าทาง เป็นสื่อบอกความสงสัย ความเข้าใจและยอมรับผู้พูด
- 1.7 ให้ความสำคัญแก่สมาชิกทุกคนเท่าเทียมกัน

2. ทักษะในการปฏิบัติงาน (Functional Skills) เป็นทักษะเกี่ยวกับการจัดกลุ่ม

ความพยายามในการทำงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จที่ดี รักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกภายใน กลุ่ม เป็นทักษะเกี่ยวกับ

- 2.1 การแลกเปลี่ยนความคิด และออกความคิดเห็น อธิบายได้ตอบ และแบ่งอุปกรณ์ ร่วมกันภายในกลุ่ม
- 2.2 ชักถามคำถามที่ต้องการรู้ความจริงและเหตุผล รวมทั้งยอมรับฟังความคิดเห็นของ สมาชิกทุกคน
- 2.3 ใช้คำที่สุภาพ ไม่ก้าวร้าว และไม่โต้เถียงกันด้วยเหตุผลส่วนตัว
- 2.4 ไม่ทำตัวเป็นผู้เผด็จการในกลุ่ม
- 2.5 สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน โดยการมีอารมณ์ขันและรักษาน้ำใจ ซึ่งกันและกัน

3. ทักษะในการลำดับชั้นความคิด (Formulating Skills) เป็นทักษะที่จำเป็นในการพัฒนา การเรียนรู้ ความเข้าใจ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการใช้ความคิดตามลำดับชั้นอย่างมีเหตุผล ทักษะใน ด้านนี้ได้แก่

- 3.1 การสรุปความคิดเห็นและข้อเท็จจริงทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 ตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลงานกลุ่ม โดยการแก้ไขปรับปรุงข้อคิดเห็นที่ ไม่ถูกต้องของเพื่อนสมาชิก เพิ่มข้อความสำคัญที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งหลงลืมไป

3.3 สมาชิกทุกคนควรตรวจสอบผลงานและ คำตอบของกลุ่มก่อนนำเสนอส่งครู โดยสมาชิกทุกคนต้องยอมรับว่า ผลงานของกลุ่มเป็นเสมือนผลงานของตนเอง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ทักษะทางสังคมประกอบด้วยทักษะย่อยหลายประการ องค์ประกอบของทักษะทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือประกอบด้วย การให้ความช่วยเหลือในการทำงาน การอภิปรายแสดงความคิดเห็น การควบคุมตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ความสำคัญของทักษะทางสังคม

จากคำกล่าวของ Dewey (อ้างใน เบ็ญจา อ่อนท้วม, 2531, หน้า 23) ที่ว่าโรงเรียนควรมีหน้าที่ในการเตรียมเด็กให้เผชิญชีวิตในสังคมได้ ไม่ใช่หน้าที่แต่เพียงถ่ายทอดความรู้เท่านั้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ทักษะหนึ่งที่ต้องส่งเสริมแนวคิดนี้และช่วยให้นักเรียนสามารถเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม คือ ทักษะทางสังคม เพราะทักษะทางสังคมนี้มุ่งพัฒนาให้คนมีความสามารถในการ ใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นรวมทั้งทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น Dewey ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า การจัดการศึกษาควรเน้นที่การรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ การรวมกลุ่มเพื่อทำงาน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมนักเรียนในการฝึกทักษะทางสังคม เช่น การทำงานร่วมกัน การให้ความร่วมมือ ความเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมทั้งการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จากการศึกษาพบว่านักเรียนการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะทางสังคมไว้ดังนี้

วิณา วัชรตะวิชญ (2530, หน้า 165) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะทางสังคมว่า เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อมนุษย์มาก เพราะจะมีผลต่อการทำงานที่คนๆ หนึ่ง คิดต่อกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ทักษะทางสังคมยังทำให้มนุษย์มีความสุข ความมั่นคงอีกด้วย ส่วน เบ็ญจา อ่อนท้วม (3531, หน้า 23) ได้สรุปว่า ถ้าหากขาดความสามารถในการทำงานร่วมกันแล้ว ไม่ว่าจะตั้งเป้าหมายไว้สูงเพียงใด มีผู้ร่วมงานที่มีความรู้สูง มีความสามารถอย่างยิ่งเพียงใด แต่ไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ ก็ย่อมจะไม่สามารถประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือแม้จะสำเร็จ ผลงานที่ได้นั้นก็ไม่ได้ดีเท่าที่ควร

ต่อมา Wilkinson และ Canter (1985) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ทักษะทางสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และช่วยให้ประสบความสำเร็จในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น นอกจากนี้ Macaulay และ Gonzalez (1996) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ทักษะทางสังคมช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งช่วยพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในระดับกลุ่มและในระดับบุคคล

สรุปแล้ว ทักษะทางสังคมมีความสำคัญใน 2 ลักษณะคือ ในด้านความสำคัญด้านสังคม ทักษะทางสังคมจะช่วยให้เกิดความสงบสุขในสังคม ช่วยให้ผู้เรียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวได้ นอกจากนี้ทักษะทางสังคมยังมีความสำคัญต่อบุคคล คือ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

นอกจากนี้ จากการวิจัยของ สุรศักดิ์ สุภรณ์ (2540) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของทักษะทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางบวก คือ หากนักเรียนมีทักษะทางสังคมสูงก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย จึงสามารถกล่าวได้ว่า ทักษะทางสังคมนอกจากจะมีความสำคัญด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นแล้ว ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

3.4 การพัฒนาทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคมเป็นทักษะหนึ่งที่สามารถฝึกผู้เรียนให้มีความสามารถในการทำงานร่วมกัน และการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมได้ ในการพัฒนาทักษะทางสังคมนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายๆด้าน ตลอดจนวิธีการต่างๆ ดังที่มีผู้กล่าวไว้ต่างๆกันคือ

วาริ ติระจิตร (2530, หน้า 90) กล่าวถึงการพัฒนาทักษะทางสังคมว่า ผู้สอนควรระลึกลู่เสมอว่า สังคมของเราเป็นสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ดังนั้นควรจัดให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้ โดยจัดให้สอดคล้องกับวิธีการดำรงชีวิตของผู้เรียนให้ได้มากที่สุด ผู้สอนและผู้เรียนควรได้นำไปปฏิบัติ กระทำ ฝึกฝน และแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยการให้ผู้เรียนสามารถฟัง อ่าน วิเคราะห์ แก้ปัญหา และแสดงวิธีแก้ปัญหานั้นได้อย่างดี และมีเหตุผล ดังนั้นในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยการพัฒนาทักษะย่อยๆดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องเอาใจใส่อย่างมาก คือ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเน้นให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมต่างๆ ให้มากที่สุด และควรได้ฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง มีการผสมกันในทุกบทเรียน และอีกประการหนึ่งคือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน (เสรี โอภาส, 2532, หน้า 36)

จะเห็นได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคมได้คือ การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการเรียนการสอนว่าต้องเป็นเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มี

ความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการจัดการศึกษานอกจากจะมุ่งเน้นความรู้ในด้านวิชาการแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งการเรียนการสอนตามแนวนี้จะช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน ดังที่ได้เสนอไว้ดังนี้

ตามแนวคิดในการจัดการศึกษาข้างต้น ให้ความสำคัญกับการดำรงชีวิตในสังคมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเรียนการสอนโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มนับเป็นแนวคิดหนึ่งที่สอดคล้องกับหลักการในการจัดการศึกษานี้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมกลุ่มนับเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทักษะทางสังคมที่ไม่ควรมองข้าม เพราะกลุ่มของนักเรียนก็คือสังคมเล็กๆ สังคมหนึ่ง ซึ่งนักเรียนจะได้มีโอกาสเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์และเกิดการเรียนรู้ได้ โดยเราสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมได้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีโอกาสแสดงออก และให้นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติด้วยตนเอง (รังสี วิบูลย์อรชรกร, 2534, หน้า 29)

นอกจากนั้น วิณา วัชรวิชัย (2530, หน้า 166-170) ได้ให้แนวทางในการพัฒนาทักษะทางสังคมว่า ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องสอนทักษะของการทำงานกลุ่ม ดังนี้

1. ให้การวางแผนในกลุ่ม (ให้คำแนะนำ ประนีประนอมจุดที่มีความแตกต่าง)
2. ระบุปัญหา (ชี้ให้เห็นปัญหา ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น)
3. จัดการสิ่งต่างๆ เพื่อให้ได้งานที่ระบุไว้ (แนะนำงานย่อย แนะนำงานพิเศษเฉพาะอย่าง)
4. ทำงานในฐานะสมาชิกของกลุ่ม (รู้และทำงานในความรับผิดชอบเฉพาะอย่าง และทำงานร่วมกับผู้อื่น)
5. การเป็นผู้นำของกลุ่ม (ให้การยอมรับข้อคิดเห็นและสิ่งต่างๆที่สมาชิกเสนอ รวมทั้งพยายามนำกลุ่มไปให้ถึงเป้าหมาย)

โดยสรุปแล้วหัวใจของการพัฒนาทักษะของสังคมของผู้เรียนอยู่ที่การจัดการเรียนการสอน เช่น ผลการวิจัยของ Kagan (1992) ที่ใช้กิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยให้นักเรียนอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมนี้ช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ส่วนงานวิจัยของ Breedlove (1997) ซึ่งศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม พบว่าการเรียนแบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทั้งด้านทักษะทางสังคม และความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน มีการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น อภิปราย การแสดงความคิดเห็น และการช่วยเหลือผู้อื่นจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นทักษะทางสังคมของผู้เรียน